

Kansalaisvaikuttaminen opettajakoulutuksessa -hankkeen ohjausryhmän kokous

Paikka: Soveltavan kasvatustieteen laitos Siltavuorenpenger 20 R sh 301.

Aika: 27.4.06 klo 11.00–16.00

Kokouksessa läsnä: Sirkka Ahonen, Tom Gullberg, Petteri Hansen, Aaro Harju, Mervi Heikkinen, Kristina Kaihari-Salminen, Timo Lappi, Jyrki Loima, Jan Löfström, Seppo Niemelä, Tiina Niemi, Lauri Piilola, Jukka Rantala, Matti Rautiainen, Pekka Ruuskanen, Lauri Sainio, Petri Salo, Sakari Suutarinen, Jukka Tahvanainen

Ohjausryhmän toiseksi viimeisen kokouksen avasi hankkeen pääkoordinaattori Jukka Rantala. Esittelykierrosta seuranneessa avauspuheenvuorossaan Rantala lähti liikkeelle vuoden 2006 toiminnan painoalueista, joita ovat tulevat aluekokoukset sekä erilaiset valtakunnalliset ja alueelliset tapahtumat (tutkimusseminaari, juhlaseminaari sekä vertaissovittelutoiminnan seminaari). Toiminnan lisäksi hanke pyrkii tulevan vuoden aikana jatkamaan sekä tutkimustoimintaansa (vuosikirjat, julkaisut, päätösraportti) että tiedotuksellista toimintaa (eNorssi, esitteet, jne.).

Rantala käytti puheenvuoronsa lopun tiivistämällä Hämeenlinnan tutkimusryhmän (Eija Syrjäläinen, Veli-Matti Värrö & Ari Eronen) keskeisiä havaintoja opettajaksi opiskelevien kansalaisvaikuttamisprofiilista ja vaikuttamismahdollisuuksista. Tutkimustuloksien mukaan opettajaksi osallistuminen ainejärjestöjen ja hallintoelinten päätöksentekoon on vähäistä. Opiskelevat kokivat omat vaikuttamismahdollisuudet ylipäättäänkin heikoiksi. Suurimpana syynä heikkoon osallistumiseen nähtiin ajanhengen suorituskeskeisyydessä. Toisaalta tutkimuksessa nostettiin esiin myös myönteisiä asioita kuten harjoittelukoulut, joita opiskelijat kiittelivät erityisesti ohjauksen osalta. Kansalaisvaikuttaminen opettajankoulutuksessa -hankkeen suurimmat haasteet liittyvätkin näillä näkymin erityisesti opettajankoulutus- ja ainelaitoksien päätöksenteko- ja osallistumiskulttuuriin.

Tämän jälkeen Rantalan avauspuheenvuoron aiheista käytiin keskustelua ohjausryhmän kesken. Useissa puheenvuoroissa nostettiin esille myös kansalaisvaikuttamishankkeesta nousseita myönteisiä kokemuksia. Seppo Niemelä lausui olevansa ensinään tyytyväinen hankkeen toimintaan siinä mielessä, että se on avannut asiaa seuranneille käsityksen kansalaisvaikuttamisen nykytilasta. Hän korosti myös, että aktiivisuusmäärien lisäksi vaikuttamisessa on syytä huomioida myös kypsän demokraattisen vaikuttamisen näkökulma. Samalla hän lisäsi, että kansalaisvaikuttamisen tulevat haastealueet liittyvät koulutuksen lisäksi myös monikulttuurisuuden sekä poikkihallinnon kentille. Kristina Kaihari-Salminen valotti puheenvuorossaan puolestaan erilaisia mahdollisia käytänteitä eurooppalaisesta kontekstista käsin.

Aamupäivän toisesta esityksestä vastasi Sakari Suutarinen, joka keskittyi esityksessään *Aktiiviseksi kansalaiseksi – Kansalaisvaikuttamisen haaste* -nimisen uuden julkaisun esittelyyn. Suutarisen toimittama teos koostuu kymmenestä kirjoituksesta, joissa aktiivisen kansalaisen teemaa lähestytään eri lähtökohdista. Kirjoitukset jakautuvat teemoittain kolmeen lukuun: 1. Opettajaihanne ja opettajuuden yhteiskunnallisuus, 2.

Kansalaiskasvatus ja sen uudistaminen kouluissa ja opettajankoulutuksessa, 3.
Opettajankoulutus lähemmäksi yhteiskunnan asioita.

Lounaan jälkeen Kansalaisyhteiskunta 2006 -toimikunnan kirjoittavana sihteerinä toiminut Aaro Harju esitteli kansalaisyhteiskunta 2006-toimikunnan loppuraporttia *Aktiiviseksi kansalaiseksi kasvattaminen – Kansalaisyhteiskunta 2006-toimikunnan näkemys*. Esityksessään tuotiin esille erilaisia kansalaiskasvatuksen lähtökohtia, ydinviestejä ja kehittämisehdotuksia. Harju nosti erityisen huomion kohteeksi ammatillisen koulutuksen, vaikkakin kehityskohteita voi löytää Harjun mukaan niin varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, toisen asteen, vapaan sivistystyön kuin korkeakoulujen puolelta.

Harjun alustuksen jälkeen osallistujat käyttivät muutamia puheenvuoroja. Timo Lappi huomautti, etteivät opetuksen kehitystarpeet aina nouse koulujen arjesta, vaan koulutusta koskevista tutkimuksellisista ja valtakunnallisista linjauksista, joihin koulun toivotaan reagoivan. Mervi Heikkinen nosti puolestaan esille kysymyksen siitä, voisiko naistutkimusta nähdä osana yhteiskunnallista kasvatusta? Näitä ja muita kehityshaasteita pohdittaessa Lauri Piilola peräänkuulutti kuntien velvollisuutta työnantajia, jotta esimerkiksi opettajilla voisi olla mahdollisuus osallistua täydennyskoulutukseen.

Päivän viimeisenä alustuksena kuultiin Petteri Hansenin ehdotuksia loppuraportin muodosta. Hansenin ehdotus oli, että raporttia lähdetäisiin rakentamaan hankkeen kolmen keskeisen tavoitteen ympärille. Ohjausryhmäläiset toivoivat raportilta erityisesti paitsi luettavuutta, mutta myös erilaisten historiallisten, hallinnollisten ja tutkimuksellisten lähtökohtien huomioimista. Ohjausryhmän jäsenet pitivät tärkeänä sitä, että raportissa olisi kehittämisehdotusten lisäksi tuotuna esille myös erilaiset kentän äänet ja esiteltyinä erilaisia hankkeen puitteissa hyväksi havaittuja käytänteitä. Näin ollen loppuraportilla voitaisiin edistää kansalaisvaikuttamisen teeman eteenpäin levittämistä vielä hankkeen päätyttyäkin.

Muistion laati Petteri Hansen